

EVROPSKA CENTRALNA BANKA

BANČNI NADZOR

DANIÈLE NOUY

Predsednica Nadzornega odbora

Frankfurt na Majni, 20. februar 2017

Večletni načrt v zvezi z vodnikoma EMN o ICAAP in ILAAP

Za: Vodstvo pomembnih bank

Januarja 2016 je bančni nadzor v ECB prvič objavil svoja pričakovanja glede ICAAP in ILAAP skupaj z opisom, katere informacije o obeh procesih morajo predložiti institucije. To je bil velik začetni korak v smeri poenotenja na teh pomembnih področjih, vendar so izkušnje iz leta 2016 pokazale, da še vedno obstaja več področij, na katerih so v vseh bankah potrebne izboljšave, medtem ko bo za doseg zadostne ravni poenotenja potreben določen čas. Za pospešitev teh izboljšav sedaj začnemo večletni projekt, katerega namen je razviti celovita vodnika o ICAAP in ILAAP, namenjena pomembnim institucijam.

Kot prvi korak priloženi dokumenti podrobneje opisujejo načela ICAAP in ILAAP ter predstavljajo načrt, ki mu nameravamo slediti in se ga nameravamo držati. Kljub temu, da se besedilo v obeh vodnikih EMN morda razlikuje, oba odražata enake širše usmeritve, saj sta ICAAP in ILAAP med seboj tesno povezana procesa.

O teh dokumentih bi želeli zbrati povratne informacije, ki jih lahko posredujete s pomočjo predlog o ICAAP in ILAAP (glej priloženo). Prosim vas, da vaše pripombe pošljete do 31. maja 2017 na naslov Comments_on_SSM_Guides_ICAAP_ILAAP@ecb.europa.eu.

Od vas pričakujemo, da boste izpolnili pričakovanja iz leta 2016 ter do 30. aprila 2017¹ predložili dokumentacijo v skladu s *smernicami EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP*

¹ Glej prvo opombo v dokumentu »*Tehnična izvedba smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP*«.

(EBA/GL/2016/10).² Na podlagi izkušenj iz procesa SREP 2017 ter ob upoštevanju pripomb, ki jih bomo prejeli od institucij, nameravamo v drugem koraku vodnika revidirati in jih na začetku leta 2018 objaviti za posvetovanje.

Kar zadeva prenovljena načela ICAAP, bi vas radi opozorili predvsem na načelo št. 3: »Cilj procesa ICAAP je trajno zagotavljati uspešno poslovanje institucije, zato vključuje kratkoročne in srednjeročne ocene iz različnih vidikov.« Dva vidika – normativni in ekonomski interni – se morata medsebojno dopoljevati.

Kar zadeva ILAAP, bi vas radi opozorili na dejstvo, da je vodnik EMN o ILAAP precej bolj izčrpen. Sedaj daje dosti podrobnejše napotke in vključuje tudi zglede. Želeli bi, da svoj proces ILAAP izboljšate v skladu z našim vodnikom.

Kot je omenjeno v dopisu iz januarja 2015,³ sta vodnika o ICAAP in ILAAP del širšega cilja, da se v euroobmočju vzpostavi poenoten in učinkovit nadzor.

Lep pozdrav,

[podpisala]

Danièle Nouy

Priloge

V prilogi vam pošiljamo naslednje dokumente:

- Vodnik EMN o ICAAP
- Vodnik EMN o ILAAP
- Vodnik EMN o ICAAP – predloga za pripombe
- Vodnik EMN o ILAAP – predloga za pripombe

² Končne smernice so na voljo tukaj: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/supervisory-review-and-evaluation-srep-and-pillar-2/guidelines-on-icaap-and-ilaap-information>

³https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/letterstobanks/shared/pdf/2015/150127letter_supervision_proces_ses.en.pdf?ea3328419159b9309b4a08bc3098b7ad

Vodnik EMN o ICAAP

V skladu z direktivo o kapitalskih zahtevah (CRD IV)¹ in smernicami Evropskega bančnega organa (EBA) o procesu nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP) ima proces ocenjevanja ustreznosti notranjega kapitala (ICAAP) ključno vlogo pri metodologiji SREP v okviru enotnega mehanizma nadzora (EMN). Rezultati ICAAP se namreč v okviru SREP upoštevajo v ocenah poslovnih modelov, notranjega upravljanja in vodenja, celotnega sistema upravljanja tveganj, obvladovanja tveganj v zvezi s kapitalom ter v postopku določanja kapitala v okviru drugega stebra.

V okviru SREP velja, da dober ICAAP zmanjšuje negotovost institucije in njenega nadzornika glede tveganj, ki jim je institucija dejansko ali bi lahko bila izpostavljena, nadzorniku pa daje dodatna zagotovila, da institucija z vzdrževanjem ustrezne ravni kapitala in učinkovitim upravljanjem tveganj ostaja sposobna, da uspešno deluje. V ta namen mora institucija zagotoviti, da vnaprej prepozna vsa pomembna tveganja, jih učinkovito upravlja (z ustrežno kombinacijo kvantifikacije in obvladovanja) in jih krije z zadostnim obsegom kakovostnega kapitala.

Poudariti velja, da je ICAAP predvsem interni proces, zato je vsaka institucija sama odgovorna za njegovo sorazmerno izvedbo. To pomeni, da mora biti ICAAP sorazmeren njenemu poslovnemu modelu, velikosti, zapletenosti, tveganosti, tržnim pričakovanjem in drugim dejavnikom. V naši oceni bomo načelo sorazmernosti upoštevali.

Po lanskoletnih ocenah ICAAP smo ugotovili, da so v vseh institucijah potrebne izboljšave. Spodaj so predstavljena načela v zvezi s sedmimi področji ICAAP, ki jih bomo upoštevali v naši poenoteni oceni procesa ICAAP v okviru SREP. Poleg tega morajo vse institucije upoštevati tudi publikacije, ki so jih v zvezi z ICAAP objavili EBA in mednarodni forumi, kot sta Baselski odbor za bančni nadzor in Odbor za finančno stabilnost (FSB).² Nadalje morajo upoštevati tudi vsa z ICAAP povezana priporočila iz procesa SREP, denimo tista, povezana z dobrim vodenjem, upravljanjem tveganj in kontrolami.

Načelo št. 1: Za dobro vodenje procesa ICAAP je odgovoren upravljalni organ.

Zaradi pomembnosti procesa ICAAP za institucijo mora vse ključne elemente procesa odobriti upravljalni organ. Upravljalni organ, višje vodstvo in ustrezne komisije morajo o procesu ICAAP učinkovito razpravljati in ga preizkušati.

¹ Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL L 176, 27. 6. 2013, str. 338).

² Institucije morajo zbrati vse napotke, ki so povezani z ICAAP, in upoštevati vse nove spremembe. Primeri takšnih napotkov so smernice EBA o tveganju koncentracije in stresnem testiranju, dokument Baselskega odbora iz leta 2014 o dobrem načrtovanju kapitala, »A Sound Capital Planning Process: Fundamental Elements«, in dodatni napotki Baselskega odbora o drugem stebri, »Enhancements to the Basel II framework«, ki so bili objavljeni julija 2009.

Upravljalni organ mora vsako leto pripraviti jasno in jedrnato izjavo o svojih pogledih na kapitalno ustreznost institucije, tj. izjavo o kapitalni ustreznosti, ki jo podpiše upravljalni organ in je podprta z rezultati procesa ICAAP ter drugimi relevantnimi informacijami.

Upravljalni organ je odgovoren za celoten proces ICAAP in mora odobriti okvir za vodenje in upravljanje procesa ICAAP, ki jasno in transparentno določa pristojnosti ter spoštuje načelo ločitve funkcij. Institucija mora izvajati redne interne preglede in validacijo procesa ICAAP.

Ključni elementi procesa ICAAP

Ključni elementi so naslednji: struktura upravljanja in vodenja, dokumentacijske zahteve, metodologija za ocenjevanje kapitalne ustreznosti (vključno z natančno opredelitvijo kapitalne ustreznosti), nabor zajetih subjektov, proces ugotavljanja tveganj in posledični nabor pomembnih tveganj, sklop metod za kvantifikacijo tveganj³ ter glavne predpostavke in parametri pri merjenju tveganj (npr. časovno obdobje, predpostavke glede razpršenosti, ravni zaupanja, obdobje posedovanja) ter računalniška infrastruktura.

Upravljalni organ

Upravljalni organ obsega nadzorno funkcijo in upravljalno funkcijo, ki ju lahko opravlja en sam ali pa dva ločena organa. Katera funkcija mora odobriti posamezne ključne elemente procesa ICAAP, je odvisno od ureditve upravljanja institucije, ki jo določa nacionalna zakonodaja v skladu z zakonodajo Unije in smernicami EBA.⁴

Notranji pregled in validacija

V skladu s členom 73 CRD IV mora institucija izvajati redne notranje preglede procesa ICAAP. Notranji pregled (ki ga opravi tudi funkcija za notranjo revizijo) in validacija morata zajemati tako kvalitativne kot kvantitativne vidike, vključno z okvirom za stresno testiranje, zajemanjem tveganj in procesom agregiranja podatkov. Z ustrezno opredeljenim postopkom mora institucija zagotoviti, da se ICAAP proaktivno prilagaja vsem spremembam, kot so npr. vstop na nove trge ali uvedba novih storitev in produktov ter spremembe v strukturi skupine ali finančnega konglomerata.

Izjava o kapitalni ustreznosti

V izjavi o kapitalni ustreznosti upravljalni organ predstavi svoje stališče glede kapitalne ustreznosti in razloži glavne argumente ter v podporo navede relevantne informacije, vključno z rezultati procesa ICAAP. Iz izjave mora biti razvidno, da upravljalni organ dobro razume kapitalno ustreznost institucije, glavne dejavnike in ranljivosti, glavne vhodne in izhodne informacije pri procesu ICAAP, parametre in procese, na katerih temelji ICAAP, ter skladnost procesa ICAAP s strateškimi načrti institucije. Pravno pristojnost za podpis izjave o kapitalni ustreznosti v imenu upravljalnega organa urejajo nacionalni predpisi.

³ Treba je opozoriti, da vodnik o ICAAP ne predpisuje posebne metodologije za kvantifikacijo tveganj. To je podrobneje pojasnjeno v razdelku o »Izbiri metodologij za kvantifikacijo tveganj« pri načelu št. 6.

⁴ Glej uvodno izjavo 56 in člene 3(1)(7) do (9) CRD IV ter odstavka 31 in 32 smernic EBA o notranjem upravljanju (GL 44).

Več podrobnosti o pričakovani obliki in vsebini izjave je na voljo v dokumentaciji ECB »*Tehnična izvedba smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP*«.

Načelo št. 2: ICAAP je sestavni del okvira upravljanja institucije.

V skladu s členom 73 CRD IV morajo institucije oceniti in kvantificirati vsa tveganja, ki bi lahko pomembno vplivala na kapital institucije. Z ustreznimi zaključki in sprejetjem potrebnih ukrepov morajo celostno zagotavljati kapitalsko ustreznost v srednjeročnem obdobju. Zato je treba kratkoročnejšo perspektivo, ki (običajno) traja eno leto, dopolniti s procesom dolgoročnejšega načrtovanja (vsaj tri leta) v skladu s trajanjem večletnega (kapitalskega) načrtovanja banke. To vključuje oceno kredibilnega osnovnega scenarija in primernih neugodnih stresnih scenarijev, prilagojenih konkretni instituciji. Kvantitativni in kvalitativni vidiki procesa ICAAP morajo biti skladni drug z drugim in s strategijo institucije, s sprejemanjem poslovnih odločitev, z nagnjenostjo k prevzemanju tveganj ter s procesi upravljanja tveganj. Strategije in procesi morajo biti v celotni skupini ali finančnem konglomeratu konsistentni in koherentni.

Skladno s tem proces ICAAP podpira strateško odločanje, hkrati pa na operativni ravni zagotavlja, da institucija trajno vzdržuje zadostno raven kapitalizacije, in s tem spodbuja ustrezno razmerje med tveganji in koristmi.

ICAAP kot sestavni del upravljanja tveganj in odločanja v instituciji

Ugotavljanje in kvantificiranje tveganj, dejanski profil tveganosti, poslovna strategija, strategija upravljanja tveganj, okvir nagnjenosti k prevzemanju tveganj in notranji procesi morajo biti skladni drug z drugim. Da bi institucije lahko ocenile in vzdrževale ustrezno raven kapitala za pokrivanje tveganj, morajo z notranjimi procesi in sistemi zagotoviti, da izgube ne presežejo kapitala, ki je dodeljen tveganjem. V ta namen morajo vzpostaviti učinkovit sistem omejitev, vključno s postopki eskalacije, ki je usklajen z drugimi deli okvira procesa ICAAP. ICAAP je nepretrgan proces, ki se izvaja ves čas. Institucije morajo rezultate ICAAP (kot so pomembna gibanja tveganj, ključnih kazalnikov itd.) v primernih časovnih razmikih vključiti v notranje poslovodno poročanje. Ti intervali poročanja morajo biti najmanj četrletni, vendar morajo biti glede na institucijo, njen poslovni model in vrsto tveganj najmanj mesečni, da bi lahko vodstvo po potrebi pravočasno ukrepalo.

Tveganja, ugotovljena v procesu ICAAP, je treba upoštevati v vseh pomembnih poslovnih dejavnostih in odločitvah. To se na primer doseže z uporabo rezultatov ICAAP za določanje in spremljanje razporeditve kapitala in za zagotavljanje trajne učinkovitosti okvira nagnjenosti k prevzemanju tveganj, z uporabo tveganju prilagojenih meril uspešnosti na podlagi ICAAP v procesu odločanja, za določanje višine variabilnih prejemkov ter v razpravah o poslovanju in tveganjih na vseh ravneh institucije, npr. na sejah komisije za upravljanje bilance, komisije za tveganja in uprave. Napovedi ICAAP morajo potem, ko so potrjene, postati ključna referenčna vrednost za merjenje uspešnosti in cilj, po katerem se merijo finančni in drugi rezultati vsakega oddelka.

Usklajenost med ICAAP in sanacijskim načrtom

Namen sanacijskega načrta je zagotoviti preživetje institucije v obdobjih pretresov, ki ogrožajo uspešnost njenega poslovanja. Ena glavnih nevarnosti za uspešno poslovanje je kapitalaska neustreznost. Zaradi tega obstaja naravna povezanost med ICAAP – katerega cilj je zagotoviti ustrezno kapitalizacijo, medtem ko uspešnost poslovanja podpira z vidika zadostnega kapitala v prihodnosti – ter sanacijskim načrtom – katerega cilj je obnoviti uspešno poslovanje potem, ko je institucija zašla v težave. Skladno s tem morajo institucije zagotoviti, da je ICAAP skladen s sanacijskim načrtom.

Konsistentnost in koherentnost na ravni celotne skupine ali finančnega konglomerata

ICAAP mora zagotoviti kapitalsko ustreznost na relevantni ravni konsolidacije in za relevantne subjekte v skupini ali finančnem konglomeratu, kot zahteva člen 108 CRD IV. Da bi bilo mogoče učinkovito oceniti in vzdrževati kapitalsko ustreznost v vseh subjektih, morajo biti strategije in procesi upravljanja tveganj, postopki odločanja ter metodologije in predpostavke pri kvantifikaciji kapitala koherentni in konsistentni v vseh zajetih subjektih.

Načelo št. 3: Cilj procesa ICAAP je trajno zagotavljati uspešno poslovanje institucije, zato vključuje kratkoročne in srednjeročne ocene iz različnih vidikov.

Od institucij se pričakuje, da vzpostavijo sorazmeren ICAAP, ki vključuje dva komplementarna vidika, usmerjena v uspešnost poslovanja institucije. **Normativni interni vidik** (ki temelji na regulatornih/nadzorniških/računovodskih pogledih) je usmerjen v tekoče izpolnjevanje vseh kapitalskih pravnih zahtev, nadzorniških zahtev in internih ciljev. Poleg tega se od institucij pričakuje, da v svojem internem pogledu upoštevajo tudi trden **ekonomski interni vidik**. V tem vidiku je treba upoštevati vsa tveganja in vse izgube, ki bi lahko vplivale na ekonomsko uspešnost, saj je mogoče, da obstajajo tveganja, ki jih je težko opaziti, če se institucija osredotoča samo na normativni vidik (npr. tveganje spremembe bonitete, tveganje kreditnega razmika v bančni knjigi za pozicije, ki niso merjene po pošteni vrednosti, na vrednosti temelječe merilo obrestnega tveganja v bančni knjigi ali skrite izgube⁵).

Oba vidika, normativnega in ekonomskega, je treba oceniti za kratkoročno obdobje, ki ga v normativnem vidiku dopolnjujejo napovedi po osnovnem in neugodnem scenariju za srednjeročno obdobje, kot je opredeljeno v načelu št. 2.

Cilj: ohraniti uspešno poslovanje institucije

Cilj ICAAP je ohraniti uspešno poslovanje institucije s tem, da se zagotavlja zadostna raven kapitala, tako da institucija lahko nosi svoja tveganja, absorbira izgube in vzdržno izvaja svoj predvideni poslovni model, in sicer tudi, kadar neugodna gibanja vztrajajo dalj časa. Institucije morajo okvir procesa ICAAP uporabljati za ponovno oceno svoje nagnjenosti k prevzemanju tveganj in tolerančnih pragov ob upoštevanju vseh svojih omejitev, pri tem pa jim morajo kot podlaga služiti ustrezni

⁵ Za namene tega dokumenta so skrite izgube tiste izgube, ki niso vidne v računovodskih vrednostih, npr. kadar je tržna vrednost sredstev nižja od knjižne vrednosti.

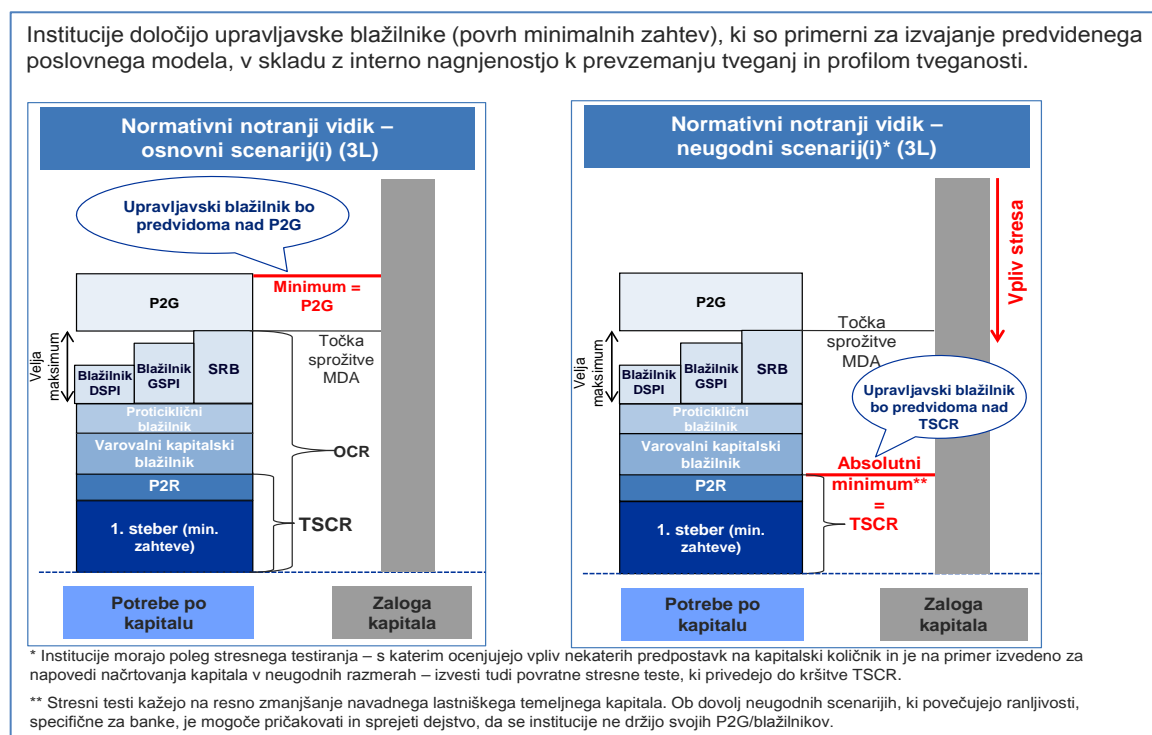
scenariji, ki odražajo profil tveganosti in ranljivosti. Ohranjati morajo raven kapitala, ki je po njihovi oceni ustrezna. Pri določanju upravljavskih blažilnikov povrh zadevnih omejitev (regulatorne/nadzorniške zahteve ter notranje kapitalske potrebe) morajo upoštevati svojo nagnjenost k prevzemanju tveganj, profil tveganosti, možnost nihanja kapitalskega količnika ter vse druge relevantne dejavnike, kot so pričakovanja trgov, vlagateljev in nasprotnih strank, zanašanje poslovnega modela na zmožnost izplačevanja bonusov, dividend in plačil od instrumentov dodatnega temeljnega kapitala (AT1) itd.

Oba vidika, normativni in ekonomski, temeljita na internih ocenah kapitala, ki je potreben za ohranjanje uspešnosti poslovanja, ob upoštevanju vseh učinkov, tveganj in izgub, ki so specifične za posamezno institucijo.

Normativni interni vidik

Za institucije velja vrsta minimalnih regulatornih in nadzorniških kapitalskih obveznosti in kapitalskih zahtev. Poleg npr. količnika finančnega vzvoda, velikih izpostavljenosti ter minimalnih zahtev glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (MREL) so eno ključnih področij, ki jih je treba upoštevati, zahteve glede kapitala po prvem in drugem stebru, okvir kapitalskih blažilnikov po CRD IV in kapitalski napotki iz drugega stebra. Pri obravnavi nestresnih scenarijev, vključno z osnovnimi projekcijami v kapitalskih načrtih, morajo institucije poleg skupnih kapitalskih zahtev SREP (TSCR) upoštevati tudi zahteve po skupnem blažilniku (CBR), tj. celotno kapitalsko zahtevo (OCR) in napotke iz drugega stebra v procesu SREP (P2G). Institucije morajo navedeno upoštevati in določiti ustrezne upravljavške blažilnike ter izvajati kapitalske načrte, ki jim omogočajo izpolnitev OCR+P2G v srednjeročnem obdobju v razmerah pričakovanega osnovnega scenarija.

Slika 1⁶: Referenčne točke za upravljavške blažilnike po normativnem internem vidiku.

⁶ Več pojasnil o uporabljeni terminologiji je v Priročniku EMN o SREP (glej https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/srep_methodology_booklet_2016.en.pdf).

Ob neugodnih razmerah morajo institucije svoj TSCR vzdrževati ves čas, tudi v daljših obdobjih stresnih razmer, ki kažejo na resno zmanjšanje navadnega lastniškega temeljnega kapitala, kot je opisano v načelu št. 7. Zato morajo povrh TSCR določiti ustrezne upravljske blažilnike, ki upoštevajo navedeno, in te upravljske blažilnike uvesti v kapitalske načrte, kar jim omogoča, da ostanejo nad svojim TSCR celo v neugodnih razmerah v srednjeročnem obdobju. Ob dovolj neugodnih scenarijih, ki povečujejo ranljivosti, specifične za banke, je mogoče pričakovati in sprejeti dejstvo, da se institucije ne držijo svojih P2G/blažilnikov. Poleg tega morajo pri določanju ustrezne ravni kapitala v kapitalskih načrtih v okviru ICAAP upoštevati linearno uvajanje uredbe o kapitalskih zahtevah (CRR) in vse druge znane spremembe v pravnem, regulatornem in računovodskem okviru.

Ekonomski interni vidik

Zaradi naravnih omejitev normativnega vidika morajo imeti institucije tudi komplementaren interni vidik, ki upošteva izgube iz celotnega spektra tveganj, ki lahko vplivajo na njihovo ekonomsko uspešnost.⁷

Pod določenimi pogoji ekonomske izgube lahko sčasoma prizadenejo normativni vidik⁸. Zato morajo institucije za vsa tveganja, ki lahko vplivajo na ekonomsko uspešnost poslovanja, uporabljati svoje lastne procese in metodologije, da bi odkrile, kvantificirale in z notranjim kapitalom pokrile vse morebitne nepričakovane izgube, kot so kvantificirane z modeli ekonomskega kapitala ali z drugimi internimi metodologijami, ob upoštevanju načela sorazmernosti in razpoložljivosti podatkov.⁹ Institucije morajo ta tveganja upravljati in jih poleg tega ustrezno upoštevati pri stresnem testiranju, pri spremljanju kapitalske ustreznosti in v kapitalskih načrtih v okviru normativnega vidika.

Institucije morajo uporabljati ekonomski vidik, da bi dobile celosten in konservativen pregled nad svojimi tveganji, ki jih ne morejo zajeti v normativnem okviru ali se bodo morda uresničila šele sčasoma. Iz tega sledi, da morajo za oceno možnih izgub, vključno z nepričakovanimi izgubami, ki se zgodijo zelo redko, vzpostaviti metode za kvantifikacijo tveganj in izhodiščne predpostavke, ki so prirejene njihovemu specifičnemu profilu tveganosti in podajajo konservativno kvantifikacijo tveganj.

Ocena kapitalske ustreznosti poteka po dveh komplementarnih pristopih

V svoji oceni v okviru ekonomskega vidika morajo institucije upoštevati celoten nabor nepričakovanih ekonomskih izgub, vključno s tistimi, ki so zelo redke. V ta namen lahko npr. določijo visoko raven zaupanja, če uporabljajo model ekonomskega kapitala, ali uporabijo vrsto verjetnih scenarijev, v katerih so ustrezno zajeta navzdol usmerjena tveganja v instituciji. S takšno visoko ravno

⁷ Opomba: Koncept ekonomske uspešnosti, vključno z npr. konceptom neto sedanje vrednosti, institucije opredelijo same in zanj določijo merila. Prav tako ta vodnik ne predvideva uporabe nobene konkretne metodologije, kot so npr. modeli ekonomskega kapitala.

⁸ Ekonomska tveganja in izgube takoj in v celoti vplivajo na kapitalsko ustreznost v okviru ekonomskega vidika, v obdobju več let pa se lahko uresničijo v normativnem vidiku in morda le delno tudi s prihodnjimi računovodskimi izgubami, zmanjšanjem kapitala in bonitetnimi rezervacijami. Učinek neto sedanje vrednosti sprememb obrestnih mer na pozicije bančne knjige je na primer takoj v celoti viden v okviru ekonomskega vidika, medtem ko učinek izkaza poslovnega izida vpliva na kapitalski količnik prvega stebra v okviru normativnega vidika običajno v obdobju več let.

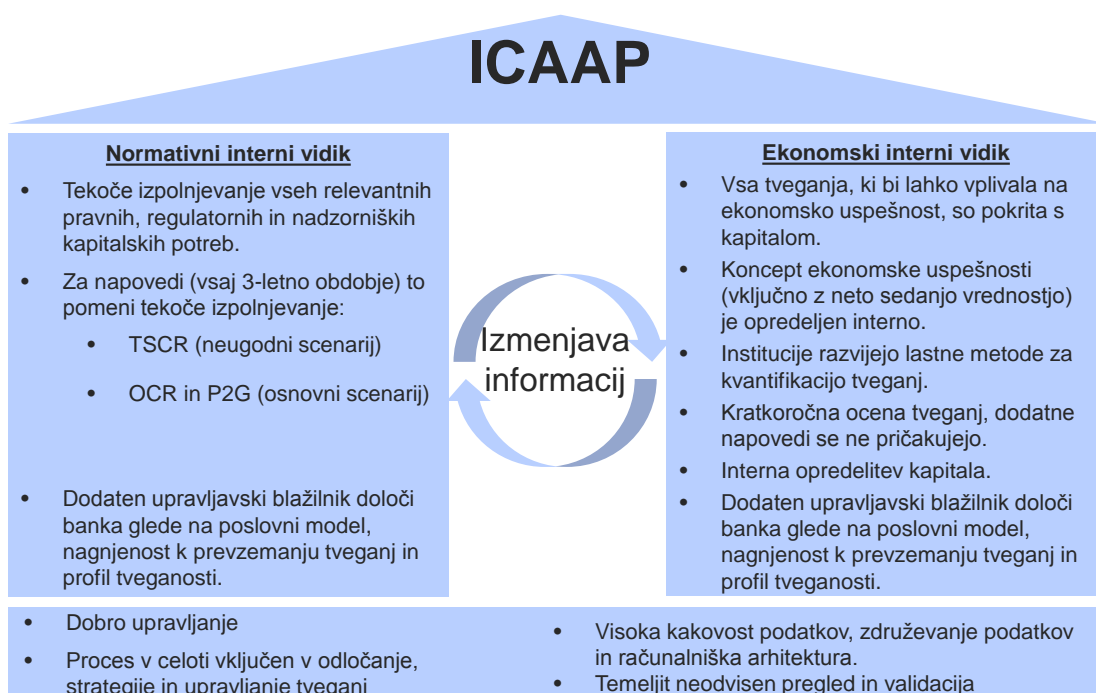
⁹ Za tveganja, ki jih je težko kvantificirati, npr. zaradi pomanjkljivih podatkov ali odsotnosti uveljavljenih metod za kvantifikacijo, morajo institucije razviti metodologije za kvantifikacijo nepričakovanih izgub, v katerih naj se med drugim uporablja tudi strokovna presoja. V tej zvezi glej tudi načelo št. 7.

konservativnosti pri predpostavkah morajo zajeti relevantne pretekle stresne dogodke. Za prihodnje stresne dogodke morajo izvajati interne stresne teste, ki pokažejo tudi izgube, do katerih bi lahko prišlo v prihodnjih letih. Pri teh testih morajo uporabiti dokumentirane in natančno utemeljene presoje strokovnjakov. V stresnih testih morajo institucije upoštevati tudi oceno možnih negativnih gibanj v prihodnosti, izvedeno v okviru normativnega vidika. Rezultate morajo uporabiti za validacijo kvantifikacije tveganj v ekonomskem vidiku ter prilagoditi ali dopolniti te kvantifikacije, če ne uspejo ustrezno zajeti tveganj, ki izhajajo iz neugodnih gibanj v prihodnosti.

Obratno morajo v projekcijah bodoče kapitalske situacije, pripravljenih v normativnem vidiku, upoštevati rezultate ekonomskega vidika, kar pomeni, da morajo v okviru normativnega vidika oceniti, v kolikšni meri lahko tveganja in učinki iz ekonomskega vidika vplivajo na kapital in tveganju prilagojeno aktivo institucije v prihodnosti. Iz tega sledi, da se morata normativni in ekonomski vidik medsebojno dopolnjevati.

Slika 2: Vidiki in glavne značilnosti procesa ICAAP

- **Cilj procesa ICAAP je trajno zagotavljati uspešno poslovanje institucije**, zato vključuje kratkoročne in srednjeročne ocene iz različnih vidikov.
- **Dva komplementarna interna vidika:**

Srednjeročne ocene

Pri ocenjevanju srednjeročne kapitalske ustreznosti po osnovnem in neugodnem scenariju v okviru normativnega vidika se morajo institucije v svojih projekcijah ustrezno odzvati tudi na prihajajoče zahteve, kot so MSRP 9, direktiva o sanaciji in reševanju bank, posvetovanja Baselskega odbora ter

osnutek regulatornih in izvedbenih tehničnih standardov Evropskega bančnega organa (RTS/ITS). Če institucije v kapitalskih načrtih predpostavijo upravljalvske ukrepe, morajo oceniti tudi izvedljivost in pričakovani učinek teh ukrepov po obeh scenarijih in morajo biti transparentne glede kvantitativnega vpliva na vrednosti v projekcijah.

Načelo št. 4: V ICAAP se ugotovijo in upoštevajo vsa pomembna tveganja.

Institucije morajo redno izvajati postopek, s katerim ugotavljajo vsa pomembna tveganja, ki so jim ali bi jim lahko bile izpostavljene. S celovitim pristopom, ki vključuje vse relevantne pravne osebe, poslovne povezave in izpostavljenosti, morajo vsaj enkrat letno evidentirati vsa tveganja, ki so pomembna, na podlagi internega **popisa tveganj** in z uporabo lastnih internih konceptov in opredelitev pomembnosti. V primeru konglomeratov in pri pomembnejših udeležbah (npr. v zavarovalnicah) morajo institucije v procesu ICAAP upoštevati tudi tveganja, povezana s temi udeležbami ali organizacijskimi oblikami, kot je denimo zavarovalniško tveganje.

Za vsa tveganja, ki so prepoznana kot pomembna, morajo bodisi dodeliti kapital za pokrivanje tveganj bodisi dokumentirati utemeljitev, zakaj kapitala zanje niso dodelile.

Proces ugotavljanja tveganj

Institucije morajo uvesti celovit pristop za ugotavljanje tveganj, ki upošteva oba vidika (normativnega in ekonomskega). Poleg trenutne situacije morajo upoštevati tudi tveganja in koncentracije znotraj in med tistimi tveganji, ki izhajajo iz strategije in relevantnih sprememb v poslovnem okolju. Zatem morajo izvesti redni proces ocenjevanja pomembnosti vsakega tveganja iz popisa tveganj, pri čemer uporabijo sprejeto opredelitev pomembnosti. Ugotavljanje tveganj in določanje pomembnosti morajo opraviti na »bruto« ravni, tj. tveganja morajo oceniti brez upoštevanja ukrepov za zmanjševanje tveganj, kot so upravljalvske ukrepi ali (v primeru operativnih tveganj) zavarovalne pogodbe.

Upravljalni organ odloči, katere vrste tveganj iz popisa tveganj je treba obravnavati kot pomembne in za katera pomembna tveganja je treba vzdrževati kapital.

Popis tveganj

Vsaka institucija mora sestaviti in redno posodabljati seznam tveganj, ki jih šteje za pomembna (po zgornjem pristopu), ter opredeliti svojo interno taksonomijo tveganj.

Spodaj je primer seznama tveganj,¹⁰ ki pa ni niti obvezen niti izčrpen. Na njem so lahko tudi tveganja, ki za nekatere institucije niso pomembna, in to je v popisu treba pojasniti. Po drugi strani običajno obstajajo tudi tveganja, ki niso na seznamu, a so pomembna. Vsaka institucija je sama odgovorna, da določi vsa pomembna tveganja in koncentracije med in znotraj omenjenih tveganj, ne glede na to, ali so tu navedena ali ne.¹¹

- Kreditno tveganje (npr. deželno tveganje, tveganje spremembe bonitete)

¹⁰ Naj vas opozorimo, da vzporejanje med kategorijami in podkategorijami tveganj v tem vodniku ni obvezno. Vsaka institucija se mora sama odločiti, ali in kako bo kombinirala kategorije in podkategorije tveganj.

¹¹ Obstajajo številna druga tveganja, ki so za nekatere institucije lahko pomembna. Na primer tveganje udeležbe, državno tveganje, tveganje, povezano s pokojninami, tveganje stroškov financiranja, poslovno tveganje in strateško tveganje.

- Tržno tveganje (npr. tveganje spremembe kreditnega razmika, strukturno valutno tveganje)
- Operativno tveganje (npr. motnje v poslovanju in delovanju sistemov, pravno tveganje, tveganje modela)
- Obrestno tveganje v bančni knjigi (zajema tudi opcijsko tveganje – npr. možnost predčasnega odplačila).

Načelo št. 5: Notranji kapital je visoke kakovosti in jasno opredeljen.

Medtem ko se normativni vidik osredotoča na regulatorni kapital, morajo institucije za ekonomski vidik določiti notranji kapital (s previdnim pristopom kar zadeva, na primer, skrite izgube in rezerve), ki je skladen s kvantifikacijo tveganj. V okviru SREP namenja bančni nadzor v ECB posebno pozornost kakovosti kapitala in pričakuje, da bo notranji kapital dobre kakovosti. Načeloma se pričakuje, da bo velik del komponent notranjega kapitala izražen kot navadni lastniški temeljni kapital (CET1).

Obravnava skritih izgub in skritih rezerv

Pri določanju notranjega kapitala morajo institucije v celoti upoštevati skrite izgube, vendar pa v svoj notranji kapital ne smejo vključevati skritih rezerv. Če bi se kljub temu odločile, da skrite rezerve vključijo, morajo to storiti previdno in morajo biti glede tega popolnoma transparentne. To pomeni, da morajo poleg bruto vrednosti notranjega kapitala pripraviti in poročati vsaj neto vrednosti, ne da bi vključile skrite rezerve.

Načelo št. 6: Predpostavke ICAAP in metodologija za kvantifikacijo tveganj so sorazmerne, konsistentne in natančno validirane.

Institucije morajo uporabljati metodologije za kvantifikacijo tveganj, ki so primerne za konkretne okoliščine, tj. skladne z nagnjenostjo k prevzemanju tveganj, s tržnimi pričakovanji, poslovnim modelom in profilom tveganosti. Na splošno ni nujno, da institucije uporabljajo modele ekonomskega kapitala. Vseeno pa morajo v ekonomskem vidiku uporabljati zelo konservativen pristop, v normativnem vidiku pa dovolj stroge pogoje glede upada kapitala CET1 v napovedih po neugodnem scenariju. Glavni parametri in predpostavke (med drugim ravni zaupanja, obdobje posedovanja ali predpostavke izdelave scenarijev) morajo biti konsistentni v celotni skupini in med različnimi kategorijami tveganj. Za vse metodologije za kvantifikacijo tveganj se mora izvajati neodvisna interna validacija.

Celovita in konservativna kvantifikacija tveganj

ICAAP mora zagotoviti, da se upoštevajo vse izgube, ne glede na to, ali so predvidene ali nepredvidene. Institucije morajo uporabljati takšne metodologije za kvantifikacijo tveganj, ki so prilagojene posameznemu profilu tveganosti. Splošna raven konservativnosti v vsaki metodologiji ICAAP za ocenjevanje tveganj, ki se uporablja v okviru ekonomskega vidika, mora biti zelo visoka in na splošno vsaj enaka ravni v internih modelih za prvi steber. Splošna raven konservativnosti se ne

določa za vsak element posebej, temveč s kombinacijo predpostavk in parametrov.¹² Da bi bila mogoča primerjava med kvantifikacijo tveganj v okviru prvega stebra in ICAAP ter glavnimi vzroki za razlike med njima, morajo biti institucije sposobne upoštevati, kar je zapisano v dokumentaciji ECB »*Tehnična izvedba smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP*«, ne glede na to, kateri pristop v okviru prvega stebra so izbrale [npr. standardiziran pristop ali pristop IRB za kreditno tveganje].

Tveganj se iz ocene ne bi smelo izvzeti zgolj zato, ker jih je težko kvantificirati. Namesto tega morajo institucije določiti dovolj konservativne vrednosti za tveganja, pri čemer upoštevajo vse informacije in medsebojno uskladijo vse metodologije za kvantifikacijo tveganj.

Izbira metodologij za kvantifikacijo tveganj

Institucije so same odgovorne za to, da uvedejo ustrezno metodologijo za kvantifikacijo tveganj in oblikujejo prihodnje napovedi. Bančni nadzor v ECB niti ne predpisuje niti ne omejuje uporabe določene metodologije. To pomeni, da ni vnaprej določeno, ali naj se za kvantifikacijo tveganj v okviru ekonomskega vidika uporabljajo npr. modeli ekonomskega kapitala oziroma ali naj institucije uporabljajo prilagojene metodologije za prvi steber (npr. da se upošteva tveganje koncentracije), rezultate stresnih testov ali kako drugo metodologijo, kot je npr. več scenarijev.

Vseeno pa bo bančni nadzor v ECB ocenil, ali so uporabljene metodologije skladne ena z drugo, z obravnavanim vidikom in z opredelitvijo kapitala. Poleg tega bo ocenil, ali metodologije ustrezno in dovolj konservativno zajemajo tveganja, ki jim je institucija izpostavljena, upoštevajoč načelo sorazmernosti. To na primer pomeni, da je za večje institucije ali bolj kompleksna tveganja potrebna natančnejše razdelana metodologija za kvantifikacijo tveganj.

Vseeno institucije ne bi smele uvesti kompleksnih metodologij, ki jih ne razumejo popolnoma in jih zaradi tega ne uporabljajo za notranje upravljanje tveganj in za sprejemanje odločitev. Institucije morajo biti sposobne dokazati, da so uporabljene metodologije primerne za njihove konkretne razmere in profil tveganosti. V primeru modelov zunanjih ponudnikov institucija takšnih modelov ne sme implementirati mehanicistično, ampak jih mora povsem razumeti, ter morajo biti primerni in prilagojeni njenemu poslovnemu kontekstu in profilu tveganosti.

Učinki razpršitve med tveganji

Institucije se morajo zavedati, da v skladu s smernicami EBA o procesu SREP¹³ nadzornik v tem procesu ne bo upošteval razpršitve med tveganji. Institucije morajo to upoštevati in pri ocenjevanju ustreznosti notranjega kapitala s previdnostjo uporabljati razpršitev med tveganji. Glede tega morajo biti popolnoma transparentne: poleg neto vrednosti morajo pripraviti in poročati vsaj bruto vrednosti brez učinkov razpršitve med tveganji ter zagotoviti, da so tveganja pokrita s kapitalom tudi v obdobjih pretresov, ko učinki razpršitve lahko izginejo ali se obnašajo nelinearno (in se v skrajnem scenariju

¹² Na primer, odvisno od profila tveganosti, se interno ocenjene vrednosti tveganj lahko na splošno smatrajo za bolj konservativne od prvega stebra, tudi če je npr. raven zaupanja nižja od 99,9%, če se upošteva splošna kombinacija te ravni zaupanja z uporabljenimi dejavniki tveganj, predpostavkami glede razpršitve, obdobji posedovanja, korelacijskimi predpostavkami in drugimi parametri in predpostavkami.

¹³ Smernice EBA o skupnih postopkih in metodologijah za postopek nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP) (EBA/GL/2014/13), 19. december 2014.

celo medsebojno povečujejo).¹⁴ Institucije morajo to upoštevati tudi v svojih stresnih testih in pri načrtovanju kapitala.

Neodvisna validacija

V procesu validacije metodologij ICAAP za kvantifikacijo tveganj je treba upoštevati načela, na katerih temeljijo standardi za interne modele prvega stebra. O rezultatih validacijskega procesa je treba poročati višjemu vodstvu in upravljalnemu organu ter jih uporabljati v rednem pregledovanju in prilagajanju kvantifikacijskih metod ter upoštevati pri ocenjevanju kapitalske ustreznosti.

Načelo št. 7: Cilj rednih stresnih testov je zagotoviti uspešno poslovanje v neugodnih razmerah.

Institucije morajo vsaj enkrat letno izvesti svojim razmeram prilagojen podroben pregled ranljivosti, v katerem zajamejo vsa pomembna tveganja v celotni instituciji, ki izhajajo iz poslovnega modela in okolja, v katerem delujejo, v kontekstu stresnih makroekonomskih in finančnih razmer. Na podlagi tega pregleda morajo določiti ustrezen pristop k stresnemu testiranju tako za normativni kot tudi za ekonomski vidik. Ta pristop se mora upoštevati tudi v neugodnih scenarijih¹⁵, ki se uporabljajo v procesu načrtovanja kapitala (za vsaj triletno obdobje) v okviru normativnega vidika. Zaradi uporabe strogih, a verjetnih makro predpostavk in osredotočenosti na bistvene ranljivosti lahko pride do pomembnih sprememb v notranjem in regulatornem kapitalu institucije, na primer v zvezi s količnikom navadnega lastniškega temeljnega kapitala. Institucije morajo poleg tega sorazmerno izvajati povratno stresno testiranje.

Institucije morajo ves čas sorazmerno spremljati in ugotavljati nova tveganja, ranljivosti in spremembe v okolju, da bi lahko ocenile, ali so njihovi scenariji stresnega testiranja še vedno primerni, in če niso, jih morajo prilagoditi novim okoliščinam. Scenarije je treba v rednih razmikih (npr. četrtletno) ponovno potrditi in uporabljati, da se spremljajo možni učinki na relevantne kazalnike kapitalske ustreznosti tekom leta.

Opredelitev stresnih scenarijev

Pri opredeljevanju niza notranjih stresnih scenarijev morajo institucije uporabiti širok nabor informacij o preteklih in hipotetičnih stresnih dogodkih, vključno z nadzorniškimi stresnimi testi. Čeprav morajo upoštevati tudi nadzorniške stresne teste, pa morajo v prvi vrsti opredeliti takšne scenarije, ki natančno odražajo njihove konkretne razmere, ter jih prevesti v številčne vrednosti za tveganja, izgube in kapital.

¹⁴ Lahko se npr. zgodi, da seštevanje ločeno ocenjenih vrednosti tveganj – v nasprotju s prevladujočim mnenjem – ne bo konservativno, saj utegnejo nelinearne interakcije privedi do kombiniranega učinka (glej »Findings on the interaction of market and credit risk«, *BCBS Working Paper*, št. 16, Baselski odbor za bančni nadzor, maj 2009).

¹⁵ Število scenarijev, ki je za neko institucijo ustrezno, je med drugim odvisno od njenega profila tveganosti.

Raven resnosti razmer v projekcijah po neugodnem scenariju v normativnem vidiku

V osnovnem scenariju morajo institucije predpostaviti »normalna« gibanja, tj. gibanja, ki jih pričakujejo v normalnih razmerah. Prevedeno v statistični jezik je to mogoče razumeti kot predpostavko o pričakovanih vrednostih prihodkov, stroškov, uresničitve tveganj ipd. V neugodnem scenariju morajo institucije pri načrtovanju kapitala upoštevati občutljivost osnovnega scenarija na vrsto ključnih dejavnikov, ki vplivajo na finančne napovedi. Pri tej občutljivosti se upoštevajo učinki možnih navzdol usmerjenih tveganj v osnovnih projekcijah, npr. daljše obdobje nizkih obrestnih mer.

V projekcijah v okviru normativnega vidika morajo institucije predpostaviti izjemna, a verjetna gibanja, ki dovolj resno vplivajo na količnik regulatornega kapitala, zlasti na količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (CET1). Stopnja resnosti razmer mora biti primerljiva gibanjem, ki so verjetna, a s stališča institucije enako resna kot katerakoli gibanja v času kriznih razmer na trgu, pri dejavnikih ali na področjih, ki so za kapitalsko ustreznost institucije najbolj pomembni.

Koherenca nasproti usmerjenosti na ključne ranljivosti

V stresnih testih se morajo institucije jasno osredotočiti na svoje glavne ranljivosti. Čeprav se pričakuje, da opredelijo verjetne scenarije, jih to ne sme odvrniti od ključnih tveganj, ko se trudijo oblikovati scenarije z logično zgodbo.

V vsakem primeru morajo stresni testi ICAAP in ILAAP drug drugega podpirati, kar pomeni, da je predpostavke in rezultate stresnih testov ICAAP ter predvidene upravljaljske ukrepe treba upoštevati pri stresnih testih ILAAP in obratno.

Povratno stresno testiranje

Institucije morajo poleg dejavnosti stresnega testiranja – s katerimi ocenjujejo vpliv nekaterih predpostavk na kapitalski količnik in so na primer izvedene za napovedi načrtovanja kapitala v neugodnih razmerah – izvesti tudi povratne stresne teste, ki privedejo do kršitve TSCR/notranjih kapitalskih potreb. S povratnimi stresnimi testi morajo preizkušati celovitost in konservativnost predpostavk okvira procesa ICAAP tako v normativnem kot v ekonomskem okviru. Več informacij o povratnih stresnih testih, ki jih morajo institucije izvajati vsaj enkrat letno, je na voljo v smernicah EBA in napotkih Baselskega odbora.

Vodnik EMN o ILAAP

V skladu z direktivo o kapitalskih zahtevah (CRD IV)¹ in smernicami Evropskega bančnega organa (EBA) o procesu nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP) ima proces ocenjevanja ustreznosti notranje likvidnosti (ILAAP) ključno vlogo pri metodologiji SREP v okviru enotnega mehanizma nadzora (EMN). Rezultati ILAAP se namreč v okviru SREP upoštevajo v ocenah notranjega upravljanja in vodenja, obvladovanja tveganj v zvezi z likvidnostjo in financiranjem ter nenazadnje tudi v postopku določanja likvidnosti v okviru drugega stebra.

ILAAP je za banko obvezen proces, s katerim zagotavlja, da lahko prepozna vsa relevantna tveganja v zvezi z likvidnostjo in financiranjem, jih meri in spremlja ter po potrebi pravočasno ukrepa, da se izogne likvidnostnemu primanjkljaju. Rezultat procesa ILAAP je izjava o likvidnostni ustreznosti. Likvidnost velja za ustrezno samo, če ima institucija zanesljiv proces ILAAP, ki vključuje tudi zanesljiv okvir za izvajanje likvidnostnih stres testov, s katerim lahko institucija kvantitativno pokaže, da ima dovolj likvidnosti, da v danem trenutku vzdrži izredne stresne razmere ter nadaljuje s prihodnjim poslovanjem.

V okviru SREP velja, da dober ILAAP zmanjšuje negotovost institucije in njenega nadzornika glede tveganj, ki jim je institucija dejansko ali bi jim lahko bila izpostavljena, nadzorniku pa daje dodatna zagotovila, da je institucija sposobna izpolniti svoje obveznosti. V ta namen mora institucija zagotoviti, da vnaprej prepozna vsa pomembna tveganja, jih učinkovito upravlja (z ustrezno kombinacijo kvantifikacije in obvladovanja) in jih krije z zadostnimi rezervami v obliki visoko kakovostnih likvidnih sredstev in stabilnih virov financiranja. Kakovost procesa ILAAP bo tako upoštevana pri izidu SREP v obliki sprejetih nadzorniških ukrepov, ki lahko pomenijo tudi dodatne likvidnostne zahteve.

Poudariti velja, da je ILAAP predvsem interni proces, zato je vsaka institucija sama odgovorna za njegovo sorazmerno izvedbo. To pomeni, da mora biti ILAAP sorazmeren njenemu poslovnemu modelu, velikosti, zapletenosti, tveganosti, tržnim pričakovanjem in drugim dejavnikom. V naši oceni bomo načelo sorazmernosti upoštevali.

Pričakujemo, da bosta raven konservativnosti in celovitosti pa tudi vaša ureditev notranjega upravljanja precej presejala osnovna pričakovanja, ki so za določeno število ključnih vidikov opisana tudi v tem vodniku. Na podlagi lanskoletnih izkušenj smo sklenili, da je treba v sektorju izboljšati proces ILAAP, medtem ko zmanjšanje obsega ILAAP, ki temelji na osrednjih točkah iz tega vodnika, ne pride v poštev. V nadaljevanju so predstavljena načela glede sedmih področij ILAAP, na katera se bomo v letu 2017 in kasneje še posebej osredotočali pri poenotenem ocenjevanju procesov ILAAP v okviru SREP. Poleg teh izbranih načel morajo vse institucije upoštevati tudi publikacije, ki so jih v

¹ Direktiva 2013/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES (UL L 176, 27. 6. 2013, str. 338).

zvezi z ILAAP objavili EBA² ter mednarodni forumi, kot sta Baselski odbor za bančni nadzor (BCBS) in Odbor za finančno stabilnost (FSB).

Načelo št. 1: Za dobro vodenje procesa ILAAP je odgovoren upravljalni organ.

Ker ima proces ILAAP v instituciji pomembno vlogo, mora vse ključne elemente procesa odobriti upravljalni organ. Upravljalni organ, višje vodstvo in ustrezne komisije morajo o procesu ILAAP učinkovito razpravljati in ga preizkušati.

Upravljalni organ mora vsako leto pripraviti jasno in jedrnato izjavo o svojih pogledih na likvidnostno ustreznost³ institucije, ki jo podpiše celoten upravljalni organ in je podprta z rezultati procesa ILAAP ter drugimi relevantnimi informacijami.

Za izvajanje procesa ILAAP je v celoti odgovoren upravljalni organ, ki mora okvir o vodenju procesa ILAAP odobriti z jasno in transparentno dodelitvijo pristojnosti ob spoštovanju načela ločitve funkcij. Institucija mora izvajati redne interne preglede in validacije procesa ILAAP.

Ključni elementi zasnove procesa ILAAP

Ključni elementi⁴ zasnove procesa ILAAP so naslednji: struktura upravljanja in vodenja, dokumentacijske zahteve, metodologija za ocenjevanje likvidnostne ustreznosti (vključno z natančno opredelitvijo likvidnostne ustreznosti), obseg zajetih tveganj in nabor subjektov, časovno obdobje, glavne predpostavke in parametri pri merjenju tveganj na področju kazalnikov tveganja, stres testi in računalniška infrastruktura.

Upravljalni organ

Odobritev upravljalnega organa mora temeljiti na jasni interni sliki o kakovosti ILAAP, kar med drugim vključuje opredelitev potencialnih šibkih točk, ugotovljenih med tekočim (samo)ocenjevanjem vseh ključnih elementov ILAAP, interno validacijo modelov in predpostavk, uporabljenih v ILAAP, ter interno sliko o skladnosti ILAAP z drugimi internimi elementi upravljanja tveganj, npr. z izjavo o nagnjenosti k prevzemanju tveganj, srednjeročnim načrtovanjem in strategijo.

Upravljalni organ obsega nadzorno funkcijo in upravljavsko funkcijo, ki sta lahko zaupani enemu samemu ali pa dvema ločenima organoma. Katera funkcija mora odobriti katere ključne elemente ILAAP, je odvisno od nacionalnih predpisov, v skladu z zakonodajo Unije in smernicami EBA.⁵ Ne glede na dejansko razdelitev pristojnosti pa je nujno, da so ključni elementi ILAAP odobreni na ravni upravljalnega organa in ne na nižjih ravneh znotraj institucije.

² Na primer smernice EBA o skupnih postopkih in metodologijah za proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP) (EBA/GL/2014/13) ter smernice EBA o pridobivanju informacij o procesu ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (ICAAP) in procesu ocenjevanja ustreznosti notranje likvidnosti (ILAAP) za namene nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP) (EBA/GL/2016/10).

³ Izjava o likvidnostni ustreznosti zajema tako dimenzijo likvidnosti kot tudi dimenzijo financiranja.

⁴ Za postavke, ki se nujno štejejo za ključne elemente ILAAP, glej poglavja 5, 7 in 8 smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP.

⁵ Glej uvodno izjavo 56 in člene 3(1)(7) do (9) CRD IV ter odstavka 31 in 32 smernic EBA o notranjem upravljanju (GL 44).

Institucija mora vsaj enkrat letno samooceniti svoj proces ILAAP na podlagi relevantnih predpisov, smernic EBA ter dobrih praks in pričakovanj Baselskega odbora. Takšno samoocenjevanje mora biti bistven del internega zagotavljanja kakovosti procesa ILAAP, s katerim se upravljalni organ seznanja pri podpisu izjave o likvidnostni ustreznosti. Oblika samoocenjevanja ni predpisana, vendar mora biti dovolj podrobna, da pokaže stanje kvalitete in zanesljivosti procesa ILAAP glede na regulatorne zahteve, pričakovanja in dobre prakse v sektorju.

Notranji pregled in validacija

ILAAP – tako kvalitativni kot kvantitativni vidiki, vključno z okvirom stresnega testiranja – je podvržen rednim notranjim pregledom (tudi s strani funkcije za notranjo revizijo) in validaciji, kar terja zadostno število zaposlenih ter zanesljive računalniške vire in sisteme. Institucije morajo biti zmožne pripraviti zgodovino podatkov, vse ročne procese pa morajo identificirati in dokumentirati. Vloge na prvi, drugi in tretji obrambni črti morajo biti jasno določene, vključno s tem, kako in kdaj bodo izvedene revizije procesa ILAAP. Z ustrezno opredeljenim postopkom mora institucija zagotoviti, da se ILAAP proaktivno prilagaja vsem spremembam, kot so npr. vstop na nove trge ali uvedba novih storitev in produktov ter spremembe v strukturi skupine ali finančnega konglomerata.

Izjava o likvidnostni ustreznosti

V izjavi o likvidnostni ustreznosti upravljalni organ predstavi svoje stališče glede likvidnostne ustreznosti in razloži glavne argumente ter v podporo navede relevantne informacije, vključno z rezultati procesa ILAAP. Iz izjave mora biti razvidno, da upravljalni organ dobro razume likvidnostno ustreznost institucije, glavne dejavnike in ranljivosti, glavne vhodne in izhodne informacije pri procesu ILAAP, parametre in procese, na katerih temelji ILAAP, ter skladnost procesa ILAAP s strateškimi načrti institucije.

Pravno pristojnost za podpis izjave o likvidnostni ustreznosti v imenu upravljalnega organa urejajo nacionalni predpisi. Več podrobnosti o pričakovani obliki in vsebini izjave je na voljo v dokumentaciji ECB »*Tehnična izvedba smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP*«.

Načelo št. 2: ILAAP je sestavni del okvira upravljanja institucije.

V skladu s členom 86 CRD IV morajo institucije vzpostaviti zanesljive strategije, politike, procese in sisteme za ugotavljanje, merjenje, upravljanje in spremljanje likvidnostnega tveganja v ustreznih časovnih obdobjih, tudi znotraj dne, s čimer institucije ohranjajo ustrezno raven likvidnostnih blažilnikov.

Vsi kvantitativni deli morajo biti tesno povezani s strategijo, procesi sprejemanja poslovnih odločitev in upravljanja tveganj v instituciji (interno poročanje, limitni sistem, okvir nagnjenosti k prevzemanju tveganj itd.). Strategije in procesi morajo biti v celotni skupini ali finančnem konglomeratu konsistentni in koherentni.

Vsi kvantitativni deli procesa ILAAP morajo biti tesno povezani s kvalitativnimi deli. Proces ILAAP tako podpira strateško odločanje, hkrati pa na operativni ravni zagotavlja, da institucija trajno vzdržuje zadostno raven likvidnostnih blažilnikov. ILAAP mora biti v celotni skupini ali finančnem konglomeratu kvantitativno in kvalitativno konsistenten in koherenten.

ILAAP kot sestavni del upravljanja tveganj in odločanja v instituciji

ILAAP mora biti sestavni del strategij, notranje ureditve in procesov v instituciji. Ugotavljanje in kvantifikacija tveganj, dejanski profil tveganosti, poslovna strategija, strategija upravljanja tveganj, okvir nagnjenosti k prevzemanju tveganj in interni procesi morajo biti popolnoma konsistentni. Da bi institucije lahko ocenile in vzdrževale zadostno raven likvidnosti za pokrivanje tveganj, morajo z notranjimi procesi in sistemi zagotoviti, da na podlagi sedanje in v prihodnosti pričakovane razpoložljive likvidnosti tveganja ne presežejo internih limitov. V ta namen morajo vzpostaviti učinkovit limitni sistem, vključno s postopki eskalacije, ki je usklajen s kvantifikacijami v procesu ILAAP. ILAAP je nepretrgan proces, ki se izvaja ves čas. Institucije morajo rezultate, povezane z ILAAP (kot so pomembna gibanja tveganj, ključnih kazalnikov itd.), v primernih časovnih razmikih vključiti v notranje poročanje. Ti razmiki morajo biti najmanj četrletni, vendar pa bi odvisno od institucije, njenega poslovnega modela in vrste tveganj morali biti mesečni, da vodstvo lahko pravočasno ukrepa. V primeru tržnih motenj je potrebno pogostejše poročanje.

Vidik tveganj, kot izhaja iz procesa ILAAP, mora biti vključen v vse poslovne aktivnosti in odločitve. To je na primer razvidno iz uporabe rezultatov ILAAP pri določanju in spremljanju razporeditve blažilnikov, pri prilagajanju okvira nagnjenosti k prevzemanju tveganj ter pri upoštevanju tveganju prilagojenih meril uspešnosti na podlagi ILAAP v postopkih odločanja. Rezultate ILAAP je treba upoštevati pri razpravah o poslovanju in tveganjih na vseh ravneh institucije, na primer na sejah komisije za upravljanje bilance, komisije za tveganja in uprave, ter pri sprejemanju (večjih) strateških poslovnih odločitev na prvi liniji odločanja.

Usklajenost s sanacijskim načrtom

Namen sanacijskega načrta je zagotoviti preživetje institucije v obdobjih pretresov, ki konkretno ogrožajo obstoj njenega poslovanja. Ena od ključnih groženj za uspešno poslovanje je nezadostna raven likvidnosti. Zaradi tega obstaja naravna povezanost med ILAAP – katerega cilj je z likvidnostnega vidika v »normalnih« časih zagotoviti uspešno poslovanje in omogočiti vpogled v razpoložljivo likvidnost po stresnem scenariju – in med sanacijskim načrtom – ki zasleduje enake cilje med dejanskimi pretresi. Zato morajo institucije zagotoviti, da sta ILAAP in načrtovanje sanacije konsistentna.

Konsistentnost in koherentnost na ravni celotne skupine ali finančnega konglomerata

ILAAP mora zagotoviti likvidnostno ustreznost na različnih ravneh konsolidacije in v različnih subjektih znotraj skupine ali finančnega konglomerata, kot to zahteva člen 109 CRD IV, ob upoštevanju ravni uporabe SREP, kot določa člen 110 CRD IV, in ob priznavanju opustitev po členih 8 in 10 uredbe o kapitalskih zahtevah (CRR) in po členu 21 CRD IV. Za učinkovito ocenjevanje in vzdrževanje likvidnostne ustreznosti v vseh subjektih morajo biti strategije in procesi upravljanja tveganj, postopki odločanja, metodologije in predpostavke, uporabljene pri kvantifikaciji likvidnostnih potreb, koherentni in konsistentni v celotnem naboru subjektov. Preprosto seštevanje vrednosti ILAAP, ki so bile določene ločeno, ni zadostno. Za izpeljavo smiselnih pokazateljev o upravljanju tveganj mora biti institucija sposobna interpretirati rezultate ILAAP, potegniti prave zaključke in koherentno ukrepati v

celotni skupini ali konglomeratu ob upoštevanju omejitev pri prenosljivosti likvidnosti med pravnimi osebami in jurisdikcijami.

Načelo št. 3: Cilj procesa ILAAP je ohraniti uspešno poslovanje institucije z zagotavljanjem zadostne likvidnosti in stabilnega financiranja na kratki in srednji rok.

V okviru EMN morajo institucije ILAAP izvajati v skladu z načelom sorazmernosti, s čimer bodo v normalnih časih zagotovile svoje preživetje ter trajno izpolnjevale vse pravne in nadzorniške zahteve ter interne cilje v zvezi z likvidnostjo. Poleg teh zahtev morajo institucije kot podlago za interne ugotovitve upoštevati tudi ekonomski vidik. Treba je upoštevati vsa tveganja, ki bi lahko vplivala na likvidnostno pozicijo in pozicijo financiranja, med drugim zlasti tista, ki bi lahko na neki točki ovirala preživetje institucije, vendar so zaradi osredotočenja na zgolj pravne vidike spregledana.⁶

Oba vidika, pravni in ekonomski, se morata ocenjevati s kratkoročnega vidika in dopolniti z osnovnim in neugodnim scenarijem v napovedih za srednjeročno obdobje.

Cilj: izpolnjevanje obveznosti

Cilj procesa ILAAP je zagotoviti preživetje institucije s tem, da ima ta zadostno likvidnost in stabilno financiranje, s čimer bo lahko nosila tveganja in pokrivala neto odlive likvidnosti. Kakšna raven likvidnostnih blažilnikov je potrebna v posamezni instituciji, da bi ta lahko izpolnila svoje obveznosti, je odvisno od poslovnega modela institucije, njene lastniške strukture, pričakovanj trga in vlagateljev (odvisno od strukture obveznosti), poslovne strategije, trenutne kapitalske pozicije itd.

Interni vidik

Poleg regulatornih in nadzorniških likvidnostnih zahtev morajo institucije likvidnostno ustreznost zagotoviti tudi z internega vidika, ki obenem upošteva ekonomski vidik. To pomeni, da morajo institucije pri določanju svojih likvidnostnih blažilnikov in stabilnih virov financiranja upoštevati tudi tveganja onkraj prvega stebra in odgovarjajočih metodologij za kvantifikacijo tveganj iz prvega stebra, opisanih v delegiranem aktu o količniku likvidnostnega kritja,⁷ ter onkraj regulatornih pravil. Morale bi namreč celovito oceniti vsa tveganja in likvidnostne potrebe (potencialne odlive), ki so relevantni za nadaljevanje poslovanja (poslovni model je še naprej uspešen).

Kombinacija vidikov

Proces ILAAP je mogoče razdeliti na izhodiščno točko, tj. današnjo oceno tveganj in likvidnosti v kratkoročnem obdobju, ki običajno traja eno leto, ter na dopolnjujoč srednjeročni vidik, ki zajema najmanj tri leta. Kratkoročna in srednjeročna ocena morata skupaj tvoriti kontinuum, tj. srednjeročna ocena (ki se pogosto imenuje »načrtovanje financiranja«) mora graditi na kratkoročni oceni, s tem da jo dopolnjuje in podaljšuje s pomočjo napovedi, ki kratkoročni vidik prenašajo v prihodnost. Poleg teh dveh različnih časovnih vidikov mora institucija oceniti tudi dve drugi dimenziji: regulatorne/nadzorne

⁶ Na primer neskladje med prilivi in odlivi gotovine znotraj 30-dnevnega obdobja.

⁷ Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/61 z dne 10. oktobra 2014 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z zahtevo glede likvidnostnega kritja za kreditne institucije (UL L 11, 17. 1. 2015, str. 1).

likvidnostne zahteve ter interni/ekonomski vidik. Tako mora vsaka institucija v svojem procesu ILAAP upoštevati skupno štiri različne vidike.

Likvidnostni načrt v izrednih razmerah

ILAAP mora vključevati tudi podrobne informacije o morebitnih likvidnostnih ukrepih ob nepredvidljivih dogodkih (v obliki likvidnostnega načrta v izrednih razmerah), kar med drugim vključuje oceno potencialne pogojne likvidnosti, ki jo je mogoče ustvariti med stresnimi razmerami, čas, potreben za izvršitev, potencialne negativne posledice (izkaz poslovnega izida, ugled, uspešnost poslovnega modela itd.) ter verjetnost uresničitve ukrepov v stresnih razmerah. Takšni likvidnostni ukrepi ob nepredvidljivih dogodkih morajo biti skladni s tveganji, ugotovljenimi in kvantificiranimi v procesu ILAAP.

Načelo št. 4: V ILAAP se ugotovijo in upoštevajo vsa pomembna tveganja.

Institucije morajo redno izvajati postopek, s katerim ugotavljajo vsa pomembna tveganja oz. dejavnike tveganja,⁸ ki so jim ali bi jim lahko bile izpostavljene. S celovitim pristopom, ki vključuje vse relevantne pravne osebe, poslovne dejavnosti in izpostavljenosti, morajo vsaj enkrat letno na podlagi izčrpnega popisa tveganj in z uporabo lastnih internih opredelitev pomembnosti evidentirati vsa tveganja, ki so pomembna. V primeru konglomeratov in pri pomembnejših udeležbah (npr. v zavarovalnicah) morajo institucije v procesu ILAAP upoštevati tudi njim lastna tveganja, kot je denimo tveganje znotraj skupine. Pri vseh tveganjih, ki so opredeljena kot pomembna, morajo institucije bodisi pokriti tveganja z zadostno likvidnostjo bodisi dokumentirati druge sprejete ukrepe, s katerimi zmanjšujejo ali obvladujejo takšna tveganja.

Proces ugotavljanja tveganj

Institucije morajo izvajati proces, s katerim redno ugotavljajo tveganja oz. dejavnike tveganja, ki so jim ali bi jim lahko bile izpostavljene. Redno (vsaj enkrat letno) morajo pripraviti izčrpen popis tveganj, ki obsega vsa relevantna tveganja, tj. vsa tveganja, ki so jim ali bi jim lahko bile izpostavljene v prihodnje, ob upoštevanju svoje trenutne situacije, vendar tudi vsa tveganja, ki bi lahko izhajala iz izvajanja strategije in iz sprememb v poslovnem okolju. Institucije morajo uporabljati holističen pristop, ki zajema vse relevantne bilančne in zabilančne pozicije, subjekte, poslovne dejavnosti in kategorije tveganj, in sicer v skladu z izbranim vidikom (pravnim ali ekonomskim).

Zatem mora institucija izvesti reden proces ocenjevanja pomembnosti vsakega tveganja oz. dejavnika tveganja v popisu tveganj, pri čemer uporabi opredelitev pomembnosti, ki jo je sprejela. Uprava mora odločiti, katere vrste tveganj iz popisa tveganj je treba obravnavati kot pomembna in za katera pomembna tveganja je treba vzdrževati likvidnost. Če katero od pomembnih tveganj ni pokrito z likvidnostjo, mora institucija dokumentirati ukrepe, s katerimi zmanjšuje ali obvladuje takšna tveganja. Na podlagi ugotovljenih dejavnikov pomembnega tveganja morajo institucije opredeliti ustrezne kazalnike za spremljanje njihove ravni in trendov.

⁸ Glej smernice EBA o SREP, kjer je splošen pregled dejavnikov tveganja, ki jih je treba upoštevati.

Viri tveganja

Vsaka institucija mora sestaviti in redno ažurirati seznam tveganj/dejavnikov tveganja, ki jih šteje za pomembna (po zgornjem pristopu), ter opredeliti svojo interno taksonomijo tveganj. Vendar izkušnje kažejo, da nekatere banke nekaterih tveganj ne upoštevajo ustrezno.

Takšni viri tveganja lahko izhajajo iz povečanih odlivov, zmanjšanih prilivov ali zmanjšane likvidnostne vrednosti likvidnih sredstev. Ob tem je treba upoštevati tako bilančne kot tudi zabilančne postavke, vključno z morebitnimi posledicami, ki jih imajo pozivi k predložitvi dodatnega premoženja kot zavarovanja ali pozivi h kritju zaradi tržnih gibanj ali zmanjšanja lastne kreditne sposobnosti (vključno s prostovoljnim odkupom lastnih dolžniških instrumentov, da bi se zagotovil dostop do trga v prihodnje). Če se za povečanje obsega likvidnih sredstev uporabljajo posli zamenjave premoženja, ki služi kot zavarovanje, je treba potencialno tveganje, ki izhaja iz takšnih transakcij, jasno ugotoviti in vključiti v kazalnike tveganj. V primeru čezmejnih aktivnosti mora ILAAP vključevati oceno dejavnikov, ki ovirajo prenos likvidnosti med pravnimi osebami, državami ali valutami, ter kvantificirati vpliv takšnih ovir na razpoložljivost likvidnosti v celotni skupini.

ILAAP mora zagotoviti zanesljiv proces določanja in spremljanja tega, katere valute veljajo za pomembne pri tveganju v zvezi s kratkoročno likvidnostjo in financiranjem. Institucije morajo jasno ugotoviti vsa pomembna tveganja, vključno s tistimi, ki izhajajo iz čezmejnih aktivnosti, saj se lahko zaradi tega tveganje v zvezi z likvidnostjo ali financiranjem (deloma) prevzema v valuti, ki ni valuta odgovarjajočega blažilnika likvidnih sredstev. Takšna tveganja je treba v procesu ILAAP kvantificirati pri vsaki valuti, ki velja za pomembno, in sicer v normalnih razmerah (bilančne pozicije in valutne razlike) in v stresnih razmerah (likvidnostna vrednost likvidnih sredstev v tuji valuti v primerjavi s stresnimi neto odlivi v tuji valuti).

Banke morajo imeti vzpostavljeno politiko glede uporabe javnih virov financiranja. Takšna politika mora razlikovati med uporabo omenjenih virov v normalnih časih in v stresnih časih ter se mora izrecno upoštevati v izjavi o nagnjenosti k prevzemanju tveganj (časovnica in znesek) in v izjavi o likvidnostni ustreznosti. Spremljati je treba dejansko in morebitno prihodnjo uporabo takšnih virov. Stresno testiranje se mora uporabiti za kvantifikacijo časovnice in zneska morebitne prihodnje uporabe takšnih virov. To spremljanje je treba izvajati pri vseh pomembnih valutah.

Vsakršno likvidnostno tveganje, ki ni zajeto v delegiranem aktu o količniku likvidnostnega kritja, je treba upoštevati pri določanju internih ciljev glede likvidnostnega blažilnika. To ne velja samo za tveganja v roku 30 dni, ampak tudi tista v obdobju nad 30 dni in do enega leta. Pri slednjem je treba tveganja kvantificirati s pomočjo meril, kakršno je obdobje preživetja,⁹ za katero je treba določiti interno nagnjenost k prevzemanju tveganj.

⁹ Glej Odbor evropskih bančnih nadzornikov (CEBS), Guidelines on Liquidity Buffers & Survival Periods, 2009.

Načelo št. 5: Interni likvidnostni blažilnik je dovolj visoke kakovosti in dobro diverzificiran, njegove komponente pa so jasno opredeljene; viri financiranja so stabilni in tako zagotavljajo, da se lahko poslovanje nadaljuje v dolgoročnejšem obdobju.

Institucije morajo opredeliti interne likvidnostne blažilnike in stabilne vire financiranja, ki so skladni s pogledom ILAAP na likvidnostne potrebe (ekonomski/redno poslovanje, regulatorni in stresni vidik), tj. kvantifikacija tveganj ter opredelitve internih likvidnostnih blažilnikov oz. stabilnih virov financiranja morajo biti konsistentni. Bančni nadzor v ECB se v procesu SREP posebej osredotoča na kakovost likvidnostnih blažilnikov in diverzifikacijo virov financiranja.

Likvidnostni blažilniki

Kar zadeva likvidnostna tveganja, morajo institucije za namene ocenjevanja likvidnostne ustreznosti opredeliti, katera bilančna sredstva in prihodnji prilivi se štejejo za razpoložljivo likvidnost. Takšna interna opredelitev mora temeljiti na verjetnosti, ali je te vire likvidnosti mogoče uporabiti za pridobitev likvidnosti v stresnih razmerah. Treba je oblikovati ekspliciten interni pogled na želeno sestavo blažilnika likvidnih sredstev, ki se uporablja za kritje likvidnostnih tveganj. Tako morajo institucije razlikovati med sredstvi, ki bodo med stresnim obdobjem zelo verjetno ostala likvidna, in sredstvi, ki jih je mogoče uporabiti samo za pridobitev likvidnosti od centralne banke. Pri obeh komponentah je treba določiti interne omejitve z jasno povezavo med ciljno velikostjo blažilnika likvidnih sredstev in likvidnostnimi tveganji, ki bi se lahko v različnih časovnih obdobjih uresničila (to naj zajema vsaj enoletno obdobje).

Stabilni viri financiranja

Kar zadeva tveganja za vzdržnost financiranja, morajo institucije za namene ocenjevanja vzdržnosti financiranja določiti, katere vire financiranja je mogoče opredeliti kot stabilne vire financiranja. Pri tem je treba oblikovati ekspliciten interni pogled na stabilnost vlog in (vedenjski) profil denarnih tokov. Pri pripravi načrta financiranja morajo institucije stabilnost svojega profila financiranja oceniti na podlagi raznolikosti (ali koncentracije) ponudnikov financiranja, trgov in produktov ter oceniti dostop do trga z vidika obsega in vrednosti ob upoštevanju trenutne obremenitve sredstev in pričakovanih sprememb na tem področju. Institucije morajo kvantificirati dolgoročen profil neskladja v ročnostni strukturi za obdobje po enem letu ter določiti nagnjenost k prevzemanju tveganj in s tem povezano vrzel ali bilančne omejitve na podlagi poslovnega modela ter velikosti in kompleksnosti osrednjih dejavnosti.

Načelo št. 6: Predpostavke ILAAP in metodologija za kvantifikacijo tveganj so sorazmerne, konsistentne in natančno validirane.

Institucije morajo uporabljati metodologije za kvantifikacijo tveganj, ki so primerne za konkretne okoliščine, tj. skladne z nagnjenostjo k prevzemanju tveganj, tržnimi pričakovanji, poslovnim modelom in profilom tveganosti. Pri uporabi modelov za kvantifikacijo tveganj morajo biti glavni parametri in predpostavke (ravni zaupanja, obdobje posedovanja itd.) konsistentni v celotni skupini in med različnimi kategorijami tveganj. Vse metodologije za kvantifikacijo tveganj morajo razviti in validirati neodvisne funkcije.

Celovita in konservativna kvantifikacija tveganj

Proces ILAAP mora zagotoviti, da se upoštevajo vsa tveganja. Institucije morajo za kvantifikacijo tveganj uporabljati takšne metodologije, ki so prilagojene posameznemu profilu tveganosti. Tveganja, ki jih ni mogoče enostavno kvantificirati, morajo biti izvzeta iz ocene. Institucije morajo namesto tega določiti dovolj konservativne vrednosti tveganj ob upoštevanju vseh informacij. Pri tveganjih, katerih kvantifikacija je odvisna od širokega razpona možnih rezultatov, lahko uporabijo bolj kvalitativen pristop k omejitvam ali ukrepom, če le dobijo vsaj nekatere vrednosti o potencialnem vplivu.

Izbira metodologij ILAAP

Institucije so odgovorne za uporabo ustreznih metodologij za kvantifikacijo tveganj in pripravo prihodnjih napovedi. Bančni nadzor v ECB niti ne predpisuje niti ne omejuje uporabe različnih metodologij. To pomeni, da ni vnaprej določeno, ali se morajo na primer za kvantifikacijo tveganj pri ekonomskem vidiku uporabljati ekonomski likvidnostni modeli oziroma ali morajo institucije uporabljati nadomestne metodologije o količniku likvidnostnega kritja, rezultate stresnih testov ali kako drugo metodologijo.

Vseeno bo bančni nadzor v ECB ocenil, ali so uporabljene metodologije skladne druga z drugo, z obravnavanim vidikom in z opredelitvijo likvidnostnega blažilnika. Poleg tega bo ocenil, ali metodologije ustrezno in dovolj konservativno zajemajo tveganja, ki jim je institucija izpostavljena, upoštevajoč načelo sorazmernosti. To na primer pomeni, da je za večje institucije ali bolj kompleksna tveganja potrebna natančnejše razdelana metodologija za kvantifikacijo tveganj. Vseeno institucije ne bi smele uvesti kompleksnih metodologij, ki jih ne razumejo popolnoma in jih zaradi tega ne uporabljajo za svoje notranje upravljanje tveganj in za sprejemanje odločitev. Institucije v tem primeru ne bi bile sposobne pokazati, da so uporabljene metodologije primerne za njihovo situacijo in profil tveganosti.

Neodvisna validacija

Vse metodologije za kvantifikacijo tveganj mora razviti funkcija obvladovanja tveganj, in sicer neodvisno od poslovnih področij, kjer so izpostavljenosti tveganju nastale. Podvržene morajo biti redni (vsaj enkrat letno) in temeljiti neodvisni validaciji znotraj funkcije obvladovanja tveganj, vendar s strani oseb, ki so neodvisne od razvijalcev metodologije. O rezultatih validacijskega procesa je treba poročati višjemu vodstvu in upravljalnemu organu ter jih uporabiti v rednem preverjanju in prilagajanju kvantifikacijskih metodologij ter upoštevati pri ocenjevanju likvidnostne ustreznosti.

Načelo št. 7: Cilj rednega stresnega testiranja je zagotoviti zadostno likvidnost, da institucija vzdrži obdobje izrednih stresnih razmer.

Institucije morajo redno izvajati svojim razmeram prilagojen in poglobljen pregled ranljivosti, v katerem zajamejo vsa pomembna tveganja oz. dejavnike tveganja v celotni instituciji, ki izhajajo iz poslovnega modela in poslovnega okolja v kontekstu stresnih makroekonomskih in finančnih razmer. Na podlagi tega pregleda morajo v stresnem testiranju opredeliti sklop scenarijev, ki zajemajo tveganja za likvidnost in financiranje, poleg tega, da v procesu ILAAP uporabijo osnovni scenarij. Uporaba strogih, a obenem verjetnih makro predpostavk in osredotočenost na bistvene ranljivosti bosta pomembno vplivali na interne in regulatorne likvidnostne blažilnike. Institucije morajo poleg tega sorazmerno izvajati povratno stresno testiranje.

Institucije morajo ves čas spremljati in ugotavljati nove grožnje, ranljivosti in spremembe v okolju, s čimer ocenijo, ali so njihovi scenariji stresnega testiranja še vedno primerni, in jih prilagodijo novim okoliščinam, če niso. Poleg tega je treba scenarije redno preverjati in uporabljati (npr. četrletno), s čimer se spremljajo morebitni učinki na relevantne kazalnike likvidnostne ustreznosti tekom leta.

Opredelitev stresnih scenarijev

Pri opredeljevanju internih scenarijev morajo institucije uporabiti širok nabor informacij o preteklih in hipotetičnih stresnih dogodkih. Institucije so same odgovorne za to, da svoje scenarije opredelijo na način, ki najbolje obravnava posamezno situacijo, ter da te scenarije prevedejo v odgovarjajoče mere tveganosti, med katerimi so prilivi in odlivi likvidnosti ter likvidnostna vrednost likvidnih sredstev v stresnih časih. Za napovedovanje glavnih regulatornih in internih mer glede likvidnosti in financiranja je treba uporabiti tako osnovni scenarij kakor tudi scenarij izredno stresnih razmer.

Raven resnosti razmer v napovedih po neugodnem scenariju

Ti scenariji, ki jih je treba vsaj enkrat letno poglobljeno proučiti, vključujejo predpostavke, specifične za institucijo (njim lastne) ter povezane s stresom na širšem trgu. Rezultate je treba uporabiti pri določanju likvidnostnih ukrepov v izrednih razmerah. Takšen stresni scenarij mora vključevati najmanj tekoč poslovni vidik (nadaljevanje normalnega poslovanja, omejena možnost prilivov iz kreditnega portfelja, uporaba tržnih likvidnih sredstev predvsem za ustvarjanje likvidnosti, odkup lastnih dolžniških instrumentov, da bi se zagotovil dostop do trga v prihodnje itd.) kakor tudi scenarije, po katerih se resnim motnjam v poslovnem modelu ni mogoče izogniti (zaustavitev ustvarjanja bilančnih sredstev, uporaba primernega finančnega premoženja kot zavarovanja za pridobitev likvidnosti, vključno s centralnobančnim financiranjem, neuporaba nakupnih opcij na lastne dolžniške ali lastniške instrumente itd.).

Koherenca nasproti usmerjenosti na ključne ranljivosti

Institucije bi se morale v svojem stresnem testiranju usmeriti na glavne ranljivosti z uporabo verjetnih, vendar izredno stresnih scenarijev. Čeprav je mogoče iz preteklih izkušenj dobiti koristne informacije, pa institucije svoje ocene ne bi smele omejiti na to, kateri scenariji so sodeč po preteklih dogajanjih verjetni, ampak bi morale stresne teste razširiti na scenarije, ki presegajo resnost ali obseg obravnavanih sredstev in obveznosti.

Stresni testi ILAAP in stresni testi ICAAP morajo biti med sabo konsistentni, kjerkoli je to mogoče. Temeljne predpostavke je treba upoštevati v medsebojni povezanosti, institucije pa morajo izpostaviti povezave med obema stresnima testoma: na primer vpliv prodaje likvidnih sredstev na izkaz poslovnega izida ali vpliv zmanjšanja kapitala v stresnih razmerah na stabilnost obveznosti. Obravnava rezultatov stresnih testov z vidika poročanja in določanja ukrepov vodstva mora biti konsistentna.